

Силабус дисципліни

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)

Галузь знань С – Соціальні науки, журналістика та інформація

Спеціальність С3- Міжнародні відносини

Освітньо-професійна програма «Міжнародні відносини»

Академічний рік: рекомендовано 1. Семестр:

Кількість кредитів ECTS:5 (150 годин)

Мова викладання: українська

Керівник курсу

СОХАЦЬКА Олена Миколаївна

доктор економічних наук, професор

професор кафедри міжнародних економічних відносин Навчально-наукового інституту міжнародних відносин ім. імені Б. Д. Гаврилишина

Сфера наукових інтересів: міжнародні економічні відносини, міжнародні біржові ринки, фінансовий інжиніринг, міжнародні енергетичні ринки, зовнішньоекономічна політика країн світу та України

Контактна інформація: o.sokhatska@tneu.edu.ua;

sokhatskaolena@gmail.com Телефон: +38 (067)2518354

Опис дисципліни

«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Мета вивчення дисципліни:

Метою дисципліни «Методологія наукових досліджень» є ознайомлення з методологією наукових досліджень, формування навичок застосування її у практичній діяльності.

Завдання вивчення дисципліни:

- формування в студентів цілісної системи знань щодо методології та організації наукових досліджень;
- засвоєння елементів дослідницької діяльності, принципи організації, методик та технологій проведення наукових досліджень;
- формування в студентів умінь самостійно проводити авторські дослідження і, зокрема, в частині формулювання мети і завдань дослідження, теоретичних посилок та робочих гіпотез;
- вироблення в студентів практичних навиків проведення наукових досліджень, застосуванні на практиці теоретичних знань щодо аналізу наукової економічної літератури, відборі аналітичної інформації, формулюванні цілей і завдань наукових досліджень, систематизації, узагальненні та висвітленні результатів науково-теоретичних і дослідницьких пошуків у курсовій і дипломній (магістерській) роботах тощо.

Структура курсу

Години (лек. / прак.)	Тематика занять	Результати навчання	Завдання
2/2	Тема 1. Наука як складова культури (соціокультурний феномен)	Розуміти сутність науки як однієї із форм суспільної свідомості; як системи знань; як особливо сфери людської діяльності; як окремої галузі наукового знання; наука, як мистецтво та творчу діяльність. Відмінність науки від філософії, релігії та мистецтва. Цілі науки, мета, завдання та функціональне призначення. Історичні передумови зародження і розвитку науки. Закономірності розвитку науки в ХХІ столітті. Класифікація наук. Структурні елементи науки, їх характеристика. Поняття про предмет науки та категоріальний апарат. Наукова теорія: суть і принципи, рушійні сили і форми розвитку, функціональне призначення. Структура наукової теорії: поняття ідеї, наукової концепції, гіпотези, постулату.	Дискусія
2/-	Тема 2. Наука як система знань	Знати сутність науки як однієї з форм суспільної свідомості, особливої сфери людської діяльності, галузі знань, мистецтва та творчості; цілі, мету, завдання та функціональне призначення науки; історичні передумови її зародження й розвитку. Вміти розрізняти різні підходи до розуміння сутності науки, аналізувати її роль у суспільстві; визначати основні функції та завдання науки в контексті соціального прогресу. Вміти застосовувати здобуті знання для аналізу історичних етапів розвитку науки, оцінювати її вплив на формування світогляду, суспільний розвиток і практичну діяльність людини.	-
2/-	Тема 3. Закономірності розвитку науки в ХХІ столітті.	Знати класифікацію наук. Структурні елементи науки, їх характеристику. Поняття про предмет науки та категоріальний апарат. Наукова теорія: суть і принципи, рушійні сили і форми розвитку, функціональне призначення. Структура наукової теорії: поняття ідеї, наукової концепції, гіпотези, постулату. Особливості здійснення наукових досліджень у цифровому просторі та у період технологічної та поведінкової революцій.	-
2/2	Тема 4. Сучасна філософія економічної освіти та методика організації наукових досліджень у вищій школі	Знати: сучасні проблеми організації економічної освіти в Україні. Концепція економічної освіти в Україні та формування нового економічного мислення. Роль наукових досліджень у підвищенні якості вищої освіти. Взаємозв'язок між рівнем організації економічної освіти, науковими дослідженнями та соціально-економічним розвитком держави. Зміст та об'єктивна необхідність наукових досліджень у вищій школі. Поняття та класифікація наукових досліджень.	Презентація есе

		Види наукових досліджень та форми наукового викладу матеріалів дослідження. Організацію наукових досліджень студентів у вищій школі. Наукові публікації та наукові конференції. Наукова стаття: мета та логіка викладення матеріалів, необхідні структурні елементи наукової статті. Тези доповіді. Доповідь. Анотація. Основні види навчально-дослідних робіт у вищій школі	
2/-	Тема 5. Зміст та об'єктивна необхідність наукових досліджень у вищій школі.	Вивчити поняття та класифікацію наукових досліджень. Види наукових досліджень та форми наукового викладу матеріалів дослідження. Організацію наукових досліджень студентів у вищій школі. Написання есе. Наукова публікація та наукова конференція. Наукова стаття: мета та логіка викладення матеріалів, необхідні структурні елементи наукової статті. Тези доповіді. Доповідь. Анотація. Основні види навчально-дослідних робіт у вищій школі.	
2/2	Тема 6. Теоретико-методологічні основи наукових досліджень	Знати теоретичні засади та категоріальний апарат наукових досліджень. Функції наукової теорії як основи наукових досліджень. Наукова парадигма і теоретична концептуалізація наукових досліджень. Методологія наукового пошуку. Поняття методології та методики наукових досліджень. Методологія економічної науки та її функції. Методологія теоретичних досліджень. Методологічний апарат. Принципи методології. Основи методології досліджень емпіричного рівня. Рівні методологічного аналізу. Пізнавальні прийоми і форми наукових досліджень. Причинні зв'язки у методології наукових досліджень. Гіпотези у методології наукових досліджень. Докази в наукових дослідженнях. Поняття про методику дослідження.	Презентація тез
2/-	Тема 7. Методологія науково-дослідницьких програм і суспільна практика	Знати теорія, методологію, технологію і практику як галузі науки, їх особливості та взаємодоповнення. Модель взаємозумовленого генезису науки і практики. Поняття про науковий план і науковий проект. Науково-дослідна програма як найвищий рівень розвитку сучасної науки. Так звані тверде ядро і захисний пояс науково-дослідної програми. Методологічний апарат. Принципи методології. Основи методології досліджень емпіричного рівня. Рівні методологічного аналізу. Пізнавальні прийоми і форми наукових досліджень. Причинні зв'язки у методології наукових досліджень. Гіпотези у методології наукових досліджень. Докази в наукових дослідженнях. Поняття про методику дослідження.	-
2/-	Тема 8. Методологія наукових досліджень у	Особливості наукових досліджень в економіці. Аналіз основних підсистем методології економічного дослідження на абстрактному рівні теоретичного аналізу. Філософські і	-

	сфері економіки	загальнонаукові принципи, закони і категорії діалектики, економічні закони і категорії, дисциплінарні та міждисциплінарні методи як основні структурні підсистеми діалектичного дослідження в економічній теорії. Суб'єкт та об'єкт, суб'єктивне й об'єктивне в економічному дослідженні	
2/-	Тема 9. Типологія методів та їх застосування у наукових дослідженнях	Вивчити: методи наукового дослідження. Поняття про метод наукового дослідження. Структурні елементи загальних та спеціальних методів наукового пізнання. Філософські та загальнонаукові методи наукових досліджень. Теоретичні та емпіричні методи наукового дослідження. Роль категорій діалектики в системі економічних досліджень. Сутність і явище. Зміст і форма. Причина і наслідок. Кількісно-якісні методи. Історичне і логічне. Абстракція. Метод сходження від абстрактного до конкретного	-
2/2	Тема 10. Організація науково-дослідної роботи в Україні	Ознайомитися з організаційною структура науково-дослідної діяльності в Україні. Організаційно-правове забезпечення наукової діяльності у вищій школі. Державна політика у сфері наукової і науково-технічної діяльності. Державне регулювання та стратегічне управління у сфері науки і науково-технічної діяльності в Україні. Фінансово-кредитні та податкові важелі регулювання і бюджетне фінансування наукової діяльності.	Опитування
2/-	Тема 11. Пріоритетні напрямки розвитку науки в Україні.	Шляхи стимулювання інноваційної діяльності. Державні наукові та науково-технічні програми. Особливість здійснення наукової діяльності в умовах війни. Треступенева система підтримки науки. Система підготовки наукових кадрів в Україні. Завдання наукових досліджень у підготовці економістів та наукових кадрів. Організація і функціонування самоврядних молодіжних наукових організацій у вищих навчальних закладах як необхідна умова інтеграції України у європейський освітній простір.	-
2/2	Тема 12. Наукова діяльність та етика вченого. Академічна доброчесність	Особливості наукової діяльності. Принципи організації праці в науковій діяльності. Робоче місце та робочий день науковця. Раціональний режим роботи дослідника та організація його робочого місця. Етичні норми і цінність науки. Етика вченого. Академічна доброчесність. Нульова толерантність до запозичень. Основні особистісні й творчі якості, що відповідають статусу науковця: професійні знання, наполеглива праця над собою, ініціативність, почуття нового, пунктуальність і ретельність, відповідальність і надійність, комунікабельність, доброзичливість та честюлюбство	Опитування

2/2	Тема 13. Методика організації та зміст основних етапів наукового дослідження	Розуміти загальну схему та етапи наукового дослідження. Окреслення проблематики та побудова плану-проспекту майбутнього наукового дослідження. Поняття наукового напрямку, наукової проблеми та теми наукового дослідження. Підготовка обґрунтування. Ключові елементи обґрунтування теми: постановка проблеми, актуальність теми дослідження та визначення рівня її розробленості, наукова новизна та практичне значення розробки проблеми, мета та завдання дослідження, вибір об'єкта та предмета дослідження, окреслення структури роботи. Пошук наукової інформації та робота з літературними джерелами..	Опитування
2/-	Тема 14. Пошук наукової інформації та робота з літературними джерелами	Поняття джерела наукової інформації, видова структура джерел наукової інформації. Підбір та опрацювання статистичної й фактологічної бази дослідження /цифрового матеріалу/. Оформлення аналітичних таблиць, графічного матеріалу та рисунків. Підготовка рукопису наукової роботи: логіка викладу, мова та стиль наукового дослідження. Оформлення вступу, висновків, опис літератури та формування додатків	-
2/2	Тема 15. Магістерська робота: підготовка рукопису	Розуміти магістерську роботу як форму науково-дослідної роботи. Загальна характеристика та основні вимоги до написання магістерських робіт. Основні етапи підготовки магістерських робіт. Організація наукових досліджень при підготовці рукопису магістерської роботи: вибір теми, складання робочих планів, пошук літературних джерел, робота над чистовим варіантом рукопису.	Обґрунтування актуальності теми магістерської роботи
2/-	Тема 16. Композиційна структура і технічне оформлення магістерської роботи.	Композиційна структура і технічне оформлення магістерської роботи. Підготовка до захисту та захист магістерської роботи. Рецензування та оформлення документів і матеріалів, пов'язаних із захистом роботи. Підготовка магістранта до виступу на засіданні Державної екзаменаційної комісії. Зміст доповіді та підготовка супроводжуючого ілюстративного матеріалу. Процедура публічного захисту магістерської роботи	-

ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

В процесі вивчення дисципліни «Методологія наукових досліджень» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- модульне тестування та опитування;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- підсумковий екзамен.

КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Методологія наукових досліджень» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту.

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
40%		5%	15%	40%
Поточний контроль	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Усне опитування (тестування) на заняттях. Поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять.	Підсумкова письмова робота max 100 балів.	Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час тренінгу	Визначається як середнє арифметичне з оцінок за реферат з визначеного питання з переліку, підготовлених проєктів наукових публікацій (есе, тез конференцій) та їх презентацій. Оцінювання відбувається під час консультацій на 14-16 тижні навчання	Тестові завдання (5 тестів по 5 балів) max 25 балів Теоретичне питання - max 25 балів Задача - max 50 балів

Шкала оцінювання

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

**ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ
ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА**

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійне забезпечення	1-16
2	Power Point, Microsoft Excel	1-16
3	ETXT Антиплагіат, Unicheck	1-16

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Академічний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/s/ghlosarij>.
2. Антиплагіат: Безкоштовна перевірка на плагіат у Unicheck. URL: <https://unicheck.com/uk-ua/free-plagiarism-checker-online>.
3. Антиплагіат: Порядок здійснення заходів з перевірки на ознаки плагіату академічних текстів ЗУНУ (сервіс Бібліотеки ім. Л. Каніщенка Західноукраїнського національного університету) URL: <http://library.wunu.edu.ua/index.php/uk/servisy/antyplahiat>.
4. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23.12.1993 р. №3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>.
5. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
6. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 р. № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>.
7. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 26.11.2015 N 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>.
8. Індеси цитованості (ресурс Бібліотеки ім. Л. Каніщенка Західноукраїнського національного університету) URL: <http://library.wunu.edu.ua/index.php/uk/dovidka/indeksy-tsytovanosti>.
9. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник / за ред. В. П. Горина. Тернопіль: ФОП Осадца Ю. В., 2023. 170 с. URL: https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/49323/1/Posibnyk_MND.pdf.
10. Дзьобань О. П. Методологія, організація та технологія наукових досліджень: навч. посіб. для аспірантів / О. П. Дзьобань ; ДНУ «Ін-т інформації, безпеки і права Нац. академії прав. наук України». – Київ. Одеса: Фенікс, 2025. 284 с. URL: https://ippi.org.ua/sites/default/files/metodologiya_2025.pdf.
11. Малихін О.В., Павленко І.Г., Лаврентьєва О.О., Матукова Г.І. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник. К. : ЦУЛ, 2020. 262 с.
12. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях) : навч. посіб. Суми : СНАУ, 2020. 220 с.
1. Науково-дослідницька діяльність студентів : навч. посіб. / С. Н. Грипич, Л. М. Буравкова ; за заг. ред. С. Н. Грипич. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2021. 288 с.
2. Організація наукових досліджень, написання та захист магістерської дисертації : навчальний посібник / Берко Ю. А. та інші. Львів : «Новий Світ – 2000», 2020. 282 с.
3. Основи наукових досліджень : підручник / Ю. В. Носачова, О. І. Іваненко, Я. В. Радовенчик. К. : Видавничий дім «Кондор», 2020. 132 с.
4. Основи наукових досліджень та науково-технічної творчості : навч. посіб. / В.О. Оніщенко, С.М. Срібнюк, Б.О. Коробко, О.В. Матяш. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. 280 с.

5. Посилкіна О. В., Літвінова О. В., Братішко Ю. С. Методологія наукових досліджень та інноваційний розвиток : навч. посіб. Х.: НФаУ, 2020. 220 с.
 6. Строкань О. В., Мірошніченко М. Ю. Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності: конспект лекцій. Мелітополь : Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2021. 152 с.
 7. Теорія і методологія наукових досліджень : навч. посіб. для студентів (магістрів) усіх форм навчання / Ю. Д. Костін, Т. В. Полозова, І. А. Шейко, Д. Ю. Костін. Харків : ХНУРЕ, 2021. 152 с.
 8. Darwish M. A. Methodology of scientific research and its modern divisions. International Journal of Cultural Inheritance & Social Sciences (IJCIS). Vol. 4 Issue 7, March 2022, ISSN: 2632-7597.
 9. Zlotenko B. Methodology of modern scientific research with the basics of intellectual property : textbook / B. Zlotenko, T. Kulik. Kyiv : KNUTD, 2021. 155 p.
 10. Psychological and educational support of students' self-regulation development Furman, O., Shandruk, S., Gerasymova, E., Vasylykiv, O., Lukashuk, M. International Journal of Management, 2020, 11(4), pp. 326–338. URL: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57216761949>.
 11. Котловий С.А., Павлик Н.П., Сейко Н.А., Ситняківська С.М. Методологія наукових досліджень Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. 2023. 89с.
- Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» Документ 848-VIII, чинний, поточна редакція — Редакція від 03.09.2023
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>